

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΑΦΑΝΕΙΕΣ 3^{ου} ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1^η Διαφάνεια

Για να μιλήσουμε για την μιντιακή κουλτούρα, είπαμε πρώτα να την ανασύρουμε από **επιμέρους συλλογικά υποκείμενα** (ομάδες φοιτητών) και να προχωρήσουμε **επαγωγικά**...

2^η Διαφάνεια

Από το **μαγκανοπήγαδο** στις «σταγόνες» εμπειρίας...

Δράσεις στο παρελθόν: εναλλακτικά αλλά πλήρη σενάρια (με στόχους, αντιστάσεις και συμμορφώσεις), που έχουν αποτυπωθεί στο γνωστικό μας σύστημα, συνήθως χωρίς ιδιαίτερες λεπτομέρειες. Όχι πάντως απλές εικόνες.

Μετασχηματίζονται για να ταιριάζουν με όσα κάνουμε στο παρόν:

γιατί οι ζωγραφιές βγήκαν μετά από συνεργασίες που έγιναν σε παρόντα χρόνο και επομένως περιέχουν και τα παρόντα στις συνεργασίες σχήματα (γνώσεις του τώρα, όχι του παρελθόντος).

Οι προσδοκίες για το μέλλον: επηρεάζουν τις εμπειρίες του παρόντος. Δεν γίνεται να τελειώσεις την αναπαράσταση/ αφήγηση μιας εμπειρίας χωρίς κάτι σαν «και ζήσανε αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα»... χωρίς δηλαδή οι προσδοκίες/ προβλέψεις του παρόντος να αφήσουν ανεπηρέαστο την ερμηνευτική διάσταση των σχημάτων...

3^η Διαφάνεια

Η διαδικασίες μετατροπής της πληροφορίας σε κατανόηση/ ερμηνεία οδηγούν τα σχήματα της βιωμένης εμπειρίας των κατασκευαστών να γίνουν κοινό κτήμα των θεατών και επομένως μέρος της κουλτούρας... γιατί τα σχήματα που συγκροτούν την κουλτούρα είναι αυτά που κατανοούνται με τον ίδιο σχεδόν τρόπο από όλα τα μέλη της κοινότητας...

4^η Διαφάνεια

Το τελευταίο μάλλον θα πάει στο επόμενο μάθημα... αν αυτό πάει καλά...

... ..

10^η Διαφάνεια

Εδώ έχουμε δύο ογκόλιθους της σημειωτικής
Τον Ferdinand de **Saussure** και τον Charles Sanders **Peirce**, με τον πρώτο να εστιάζει κυρίως στη γλώσσα και τον δεύτερο να επεκτείνει τη σημειωτική σε μια ατέρμονη αναζήτηση

11^η Διαφάνεια

Σημείο: είναι οτιδήποτε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αντιπροσωπεύει κάτι άλλο από κάποια άποψη ή ιδιότητα. Το «σημείο» παραπέμπει σε ένα «αντικείμενο» (με την ευρεία έννοια του αντικειμένου) και το συνδέει με μια «ερμηνεία».

Για παράδειγμα: Όταν κατασκευάζουμε στη ζωγραφιά μας ένα Signifier π.χ. τη «μορφή» ενός ραδιοφώνου, εκτιμούμε ότι δημιουργούμε στον παρατηρητή της ζωγραφιάς την «αίσθηση» ενός ραδιοφώνου (Signified) και ταυτόχρονα έχουμε δημιουργήσει ένα πλαίσιο ερμηνείας του (γιατί βρίσκεται το σύμβολο εκεί που βρίσκεται) για να καθοδηγήσουμε τον παρατηρητή να αντιληφθεί το πώς εννοούμε, μέσα από τη ζωγραφιά μας, ότι λειτουργεί το συγκεκριμένο αντικείμενο-ραδιόφωνο (Object) μέσα στη θεματική της ζωγραφιάς (η σχέση μας με τα media).

Για παράδειγμα, διαφορετική εμπειρία διερμηνεύει ίσως το «χύμα» ραδιόφωνο στη ζωγραφιά V2. Διαφορετική στη V1, όπου κατέχει την πρώτη θέση στον ομφάλιο λώρο ή στη V5, όπου βρίσκεται ακουμπισμένο στο χύμα.

12^η Διαφάνεια

Ο Peirce διέκρινε τρία είδη σημείων, σύμφωνα με τη λογική σχέση μεταξύ της μορφής (Signifier) και αυτού που αντιπροσωπεύει (Gripstrud, 2017).

Εμείς διαπιστώσαμε ότι οι ζωγραφιές περιέχουν «εικονικά σημεία» (ραδιόφωνα, τηλεοράσεις ...) και «δείκτες» (δέντρο, σπείρα, φιλμ, φωτεινή δέσμη φακού...).

Θεωρήσαμε ότι οι δείκτες υποδηλώνουν τη δομή ή και τη δυναμική της βιωμένης εμπειρίας των κατασκευαστών των ζωγραφιών και τα εικονικά σημεία τις λειτουργίες των διάφορων media μέσα σ' αυτή την εμπειρία.

13^η Διαφάνεια

V1: Ο λαβύρινθος

Κεντρικό σημείο αυτής της ζωγραφιάς αποτελεί ο «δείκτης» του εμβρύου με την προέκταση του ομφάλιου λώρου.

Το εικονικό σημείο του εμβρύου, χτισμένο από τον ομφάλιο λώρο σε μορφή λαβύρινθου, παραπέμπει στην αρχή της ζωής και της βιωμένης εμπειρίας της, την οποία διερμηνεύει ως πολύπλοκη λειτουργία (λαβύρινθος) που για τα media εκτείνεται και μετά τη γέννηση, παραπέμποντας στη ζωή (όχι μόνον την αρχή της).

Ο δείκτης αυτός, με την προέκταση του ομφάλιου λώρου, υποδεικνύει μια σειρά από εικονικά σημεία των media ως συστατικά στοιχεία της βιωμένης εμπειρίας της ζωής (μετά τη γέννηση).

Τα σημεία αυτά διερμηνεύουν μάλλον τις διαδοχικές χρονικά εμπειρίες από τις χρήσεις των media (ξεκινώντας από το ραδιόφωνο, περνώντας από την προσωπική/ μοναχική (λόγω στάσης του σώματος) σχέση με την τηλεόραση, το παλιό κινητό με τα μηνύματα και το «φιδάκι» και καταλήγοντας στο «πολυμηχάνημα» του σύγχρονου κινητού με τις πολλές χρήσεις). Στο πλαίσιο αυτής της ερμηνείας υποδηλώνουν και τη γνώση των κωδικών διαχείρισης συγκεκριμένων εφαρμογών (τα εικονικά σημεία F, G, SMS, Metal Hammer...).

Συνολικά δηλαδή μιλούν για μια «ενσώματη» βιωμένη εμπειρία, χτισμένη σε βάθος χρόνου, από πολλές μικρότερες αναπαραστάσεις/ αφηγήσεις σχέσεων με τα media (δράσεων πάνω στα media ή μέσω αυτών) και ένα ανάλογο πλήθος γνώσεων από κώδικες διαχείρισης...

Προσωπικά θα χρησιμοποιούσα αυτή τη ζωγραφιά ως δείκτη ενός κειμένου που θα έγραφα για την «ενσώματη μάθηση».

14^η Διαφάνεια

Εδώ, ο δείκτης του φακού ορίζει τη βιωμένη εμπειρία ως μια περιοχή όπου οι σχέσεις με τα media φυτρώνουν χωρίς κάποια τάξη (χρόνου, διαδραστικότητας...)...

Οι σχέσεις με τα media φαίνεται να έρχονται, να φεύγουν, να επανέρχονται... χωρίς την τάξη του χρόνου... σαν πραγματικές σταγόνες που ενσωματώνονται και διαχέονται μέσα στο σώμα του νερού που καταλήγουν να συγκροτούν...

Θα χρησιμοποιούσα αυτή τη ζωγραφιά ως δείκτη ενός κειμένου που θα έγραφα για την ιδέα της «χρονοκάψουλας»

Οι φοιτήτριες έδωσαν διαφορετική ερμηνεία. Τα εικονικά σημεία μέσα στη δέσμη του φακού σήμαιναν χρήσεις μέσων στο παρόν ενώ εκτός της δέσμης, χρήση με παλαιότερες εκδοχές του ίδιου μέσου. Την ερμηνεία αυτή στήριξαν στο γεγονός ότι τα εικονικά σημεία εντός της δέσμης συνδέονταν με συγκεκριμένα εικονικά σημεία εκτός αυτής (κασέτα μαγνητοφώνου με ηχείο, χειροκίνητο τηλέφωνο με κινητό, εφημερίδα με tablet...).

15^η Διαφάνεια

Εδώ αναδεικνύεται από τον δείκτη του φιλμ η βιωμένη εμπειρία ως αναπόληση... μια δυναμική κινούμενης εικόνας, με διαδοχικές σκηνές και απροσδιόριστο τέλος (το σύμβολο του ερωτηματικού)...

Θα χρησιμοποιούσα αυτή τη ζωγραφιά ως δείκτη ενός κειμένου που θα έγραφα για τη γραμμική έννοια του «υποκειμενικού χρόνου»...

16^η Διαφάνεια

Κεντρικό σημείο αυτής της ζωγραφιάς αποτελεί ο «δείκτης» της σπείρας, που μαζί με τα εικονικά σημεία των μέσων φαίνεται να υποδηλώνει μια «κίνηση» της βιωμένης εμπειρίας, μάλλον από έξω προς τα μέσα (ένα στύψιμο στο στιλ του μαγκανοπήγαδου), μέσα στο οποίο λειτουργούν οι σχέσεις με τα media. Ένα στύψιμο που οδηγεί από σχέσεις με πιο μονόδρομα media (ραδιόφωνο, τηλεόραση, παιδικά

βιβλία, εφημερίδα) προς πιο αλληλεπιδραστικά (H/Y, κινητό, play station, Google, face book, tweeter, YouTube).

Εδώ, θα μπορούσε κάποιος να διαβάσει τη δυναμική της βιωμένης εμπειρίας καταστάλαγμα παρά ως χρονική εξέλιξη...

Θα χρησιμοποιούσα αυτή τη ζωγραφιά ως δείκτη ενός κειμένου που θα έγραφα για τη σχέση της βιωμένης εμπειρίας με τη δυναμική της πράξης (μαγκανοπήγαδο)... θα πρόσθετα και ένα βελάκι στη σπείρα...

17^η Διαφάνεια

Εδώ, η δομή της βιωμένης εμπειρίας αναγνωρίζει «κλαδιά» και «έδαφος» πάνω στο οποίο «βλάστησε»... με τα media να λειτουργούν και στο «έδαφος» και στον «κορμό» και στα «κλαδιά»...

Θα χρησιμοποιούσα αυτή τη ζωγραφιά ως δείκτη ενός κειμένου που θα έγραφα για την πολλαπλότητα της μιντιακής κουλτούρας (κουλτούρα κουκίδας)...

18^η Διαφάνεια

... ..

19^η Διαφάνεια

Επειδή για να λειτουργούν τα σημεία (τα σχήματα που διερμηνεύουν να είναι κοινά σχήματα κουλτούρας) πρέπει ο δέκτης να γνωρίζει τους κώδικες, τους κανόνες που συνδέουν ένα σημαίνον με ένα ή περισσότερα σημαινόμενα.

Τα εικονικά σημάδια των ζωγραφιών συνδεδεμένα με τους δείκτες, θεωρούμε ότι υποδηλώνουν και το γεγονός ότι οι εικονιζόμενες βιωμένες εμπειρίες περιλαμβάνουν και τη γνώση των κωδίκων που χρησιμοποιούν τα υποδηλούμενα media.

Ο πιο διαδεδομένος στην ιστορία της ανθρωπότητας κώδικας είναι οι φυσικές γλώσσες (είναι το πρώτο πράγμα που διδάσκεται στα σχολεία... Οι φυσικές γλώσσες περιέχουν σχήματα, όχι απλώς σημαινόμενα... Άλλοι κώδικες χρησιμοποιούνται από τα μαθηματικά

Οι κώδικες των media έχουν πρόσφατα αρχίσει να διδάσκονται και στα σχολεία, ως μιντιακός γραμματισμός...

Αλλά είναι προφανές ότι ούτε εσείς ούτε εμείς τους έχουμε διδαχθεί... είμαστε όλοι αυτοδίδακτοι... επιπλέον έχουμε χαμηλό γραμματισμό και στις παραστατικές τέχνες που έχουν να κάνουν με την κατασκευή και την ερμηνεία εικονικών σημείων... που στις μέρες μας είναι κυρίαρχα...

Ποιος μηχανισμός τα κάνει κυρίαρχα;;;